עריות ממש שניות מדברי סופרים כיון דמדאורייתא חזיא ליה אמאי אין להן קנס אלא עריות [א]חייבי מיתות בית דין שניות חייבי כריתות אבל חייבי לאוין יש להן קנס ומני [א]שמעון התימני היא איכא דאמרי עריות חייבי מיתות ב"ד וחייבי כריתות שניות חייבי לאוין מני [ב]ר"ש בן מנסיא היא: הממאנת אין לה לא קנס ולא פיתוי הא קטנה בעלמא אית לה מני רבנן היא דאמרי [ג]קטנה יש לה קנס אימא סיפא איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי אתא לר"מ דאמר [ד]קטנה אין לה קנס והא מקטנותה יצתה לבגר רישא רבנן וסיפא ר"מ וכ"ת כולה ר"מ היא ובממאנת סבר לה כרבי יהודה ומי סבר לה והתניא [ה]עד מתי הבת ממאנת [ב]עד שתביא שתי שערות דברי ר"מ [ו]ר' יהודה אומר עד שירבה שחור על הלבן אלא ר' יהודה היא ובקטנה סבר לה כר"מ ומי סבר לה והאמר רב יהודה אמר רב [ז]זו דברי ר"מ ואם איתא זו דברי ר"מ ור' יהודה מיבעי ליה האי תנא סבר לה כר"מ בחדא ופליג עליה בחדא רפרם אמר מאי ממאנת הראויה למאן וליתני קטנה קשיא: איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי ורמינהי החרשת והשוטה והאיילונית יש להן קנס ויש להן טענת בתולים והא מאי רומיא הא ר"מ הא רבנן ודקארי לה מאי קארי לה משום דאית ליה למירמא אחריתי עילויה [ג]החרשת והשוטה והבוגרת ומוכת עץ אין להן טענת בתולים [ד]הסומא ואיילונית יש להן טענת בתולים סומכוס אומר משום ר"מ סומא אין לה טענת בתולים אמר רב ששת לא קשיא הא [ח]רבן גמליאל והא ר' יהושע אימר דשמעת ליה לרבן גמליאל היכא דקא טענה איהי היכא דלא קא טענה איהי מי שמעת ליה אין כיון דאמר ר"ג מהימנא [ט]כגון זו [1]פתח פיך לאלם הוא: והבוגרת אין לה טענת בתולים: והאמר רב [י][ה]בוגרת נותנין לה לילה הראשון

אי

עריות ממש. המפורש באחרי מות[כ] והן בכריתות: **שניות.** שגזרו חכמים על שניות להן להרחיק מן העבירה כגון אם אמו ואם אביו ושאר עריות השנויות בפרק ב' דיבמות (דף כא.): **כיון דשניות חזיין ליה מדאורייתא.** קרינן ביה ולו תהיה לאשה[ל]: **אמאי אין לה קנס.** בשלמא בעריות איכא למימר כשמעון התימני דלית ליה נערה הנערה אלא שניות קשיא: **שמעון התימני.** בריש פירקין דאמר אשה שיש בה הויה: **ר"ש בן מנסיא.** דאמר אשה הראויה לקיימה: **רבנן היא.** דפליגי אדר"מ בריש פירקין: **ובממאנת סבר לה כר' יהודה.** דאמר נערה ממאנת והכי תידוק מינה נערה ממאנת אין לה קנס הא נערה בעלמא יש לה קנס: **עד שתביא שתי שערות.** ומשהביאה אינה ממאנת ואפילו לא בעל לאחר מיכן: **רבי יהודה אומר.** אם לא בעל לאחר שגדלה ממאנת: **עד שירבה שחור על הלבן.** ובנדה[מ] מפרש שתי שערות שוכבות ונראה כמו שירבה השחור: **אלא ר' יהודה היא.** ובממאנת נערה אשמעינן דאין לה קנס ולא תדוק הא קטנה יש לה קנס וגבי אילונית דתנא נמי אין לה קנס משום דבקטנה סבר כר"מ וזו מקטנותה יצאת לבגר[נ]: **זו דברי כו'.** לקמן בפרקין (דף מ:): **סבר לה כר' מאיר.** דקטנה אין לה קנס משום הכי אין קנס באילונית: **ופליג עליה.** בממאנת ואמר עד שירבה השחור וכי תנא הממאנת אין לה קנס הא הראויה למאן יש לה קנס בנערה קאמר: **מאי ממאנת הראויה למאן.** כלומר כל קטנה קאמר וכולה ר"מ היא: **ויש להן טענת בתולים.** להפסידה כתובה: **הא ר"מ.** דאמר קטנה אין לה קנס ואילונית מקטנותה יצתה לבגר: **ודקארי לה מאי קארי לה.** מי שהשיב תשובה זו בבית המדרש מה עלתה על רוחו ולא סבירא ליה דאיכא לאוקמינהו כר"מ ורבנן: **משום דאית ליה למירמא אחריתא עליה.** לא הביאה לבית המדרש אלא לפי שיש להשיב אחרת על זו חרשת ושוטה אחרשת ושוטה: **בוגרת.** בתוליה כלים מאליהן: **הא רבן גמליאל.** דאמר בפ"ק (דף יב:) היא אומרת משאירסתני נאנסתי נאמנת הכא נמי אין לה טענת בתולים להפסידה כתובתה דאמרינן אי הוה פקחת לטעון הוה טוענה משאירסתני נאנסתי ומהימנא: **הא רבי יהושע.** דאמר[ס] לא מפיה אנו חיין הכא יש לה טענת בתולים דאי נמי הוה טוענה קמן לא מהימנינן לה: **נותנין לה לילה הראשון.** ובועל כמה בעילות ותלינן כל דמים של אותו הלילה בדם בתולים. אלמא אית לה דם בתולים לבוגרת דאי לא לא הוה בעי למיתב לה אלא בעילת מצוה וכיון דאית לה בתולים היכא דבעל ולא מצא דם תפסיד כתובתה דהא כנסה בחזקת בתולה ומצאה בעולה:

ה"ג

[**אבל** חייבי לאוין יש להן קנס ומני שמעון התימני היא. לא הוה מצי למימר מני רבי נחוניא היא דלדידיה לא הוה קרי להו שניות שהרי משוה חייבי כריתות לחייבי מיתות ב"ד והא דלא קאמר הא מני רבי עקיבא ועריות חייבי מיתות ושניות חייבי כריתות וחייבי לאוין אלא דניחא ליה לאוקמי אפי' כרבנן דאמרי קידושין תופסין ועוד משום דקאמר בלישנא קמא מני שמעון התימני היא קאמר נמי באיכא דאמרי מני רבי שמעון בן מנסיא היא דהוי בר פלוגתיה דשמעון התימני]:

עד שירבה השחור כו'. אית דלא גרסי על הלבן משום דאמרינן בפרק בא סימן (נדה דף נב. ושם) לא שירבה ממש אלא כדי שיהו שתי שערות שוכבות ונראה כמו שירבה שחור ועל הלבן משמע יותר מן הלבן ור"ח פירש על הלבן שהשערות סמוך לבשר הם שחורים ובראשם לבנים[ע]: **זו** דברי ר"מ. אמתניתין דלקמן (דף מ:) דכל מקום שיש מכר אין קנס קאמר לה רב יהודה:

ואם איתא זו דברי ר"מ ורבי יהודה מיבעי ליה. ואע"ג דרבי יונתן ור' יאשיה סבירא להו כר"מ בס"פ ד' מיתות (סנהדרין סו: ושם) לפי' ר"ת דפי' עד שיהיו שניהם שוין במיתה אחת ואפי' לפ"ה דמפרש בני עונשין מ"מ ר' יאשיה כר' מאיר סבירא ליה דלית ליה הא דדרשי רבנן לקמן (דף מ:) כאן נערה כו' דהא פטר קטנה מאורסה מ"מ לא קאמר זו דברי ר"מ ור' יאשיה דלא פריך הכא זו דברי ר"מ ורבי יהודה מיבעי ליה אלא משום דרבי יהודה בר פלוגתיה דר"מ והוי בכלל חכמים דפליגי עליה ולהכי אם איתא דלא פליג ה"ל למימר זו דברי ר"מ ור' יהודה אבל קשה דה"ל למימר הא מני ר' יאשיה היא ובממאנת סבר לה כר' יהודה:

וליתני קטנה קשיא. אע"ג דהוי תני קטנה דאין לה קנס מ"מ תני נמי אילונית דה"א דוקא קטנה שיש לה נערות אין לה קנס ותימה לר"י אמאי לא משני דאגב אורחיה קמ"ל דעד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות:

החרשת והשוטה כו' אין להן טענת בתולים. פי' בקונטרס דאי הוה פקחת לטעון הוה טוענה משאירסתני נאנסתי וקשה לר"י דהיכי טענינן לה הכי מספק לאפוקי ממונא כיון דאיהי לא טענה דחזקת גופה איתרעי דהוי שור שחוט לפניך אבל חזקת ממון לא איתרע ומיהו מביא ר"י ראיה לפי' הקונטרס דאמר בפ' המדיר (לקמן עו: ושם) לא הוגלד פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה ומפרש דאפי' לא יהיב טבח דמי על הטבח להביא ראיה שברשות המוכר נטרפה והא דמפרש רב אשי למתני' דהמדיר דהיו בה מומין ועודה בבית אביה על האב להביא ראיה רישא מנה לאבא בידך סיפא מנה לי בידך לא מטעם דברי ושמא ברי עדיף כדמשמע לפום ריהטא דא"כ הוה קשה דהיכי טענינן לה הכי אלא כדפי' התם בקונטרס רישא מנה לאבא בידך דלגבי האב לא מהני חזקת הגוף דבתו דהכתובה היא באירוסין של אב סיפא מנה לי בידך דלגבי דידה מהני חזקת הגוף דידה וכן צריך לפרש דאי מטעם ברי קאמר התם אמאי קאמר דעודה בבית אביה על האב להביא ראיה דמשנתארסה נולדו בה מומין אמאי צריך להביא ראיה כיון דאמר ברי לי דבכל ענין משמע דצריך להביא ראיה אפילו אב אמר ברי לי ולר"י נראה לפרש הכא דאין להן טענת בתולים לפי שבחזקת מוכת עץ היא ואע"ג דכולהו נמי חבוטי מחבטן מ"מ שאר נשים יש להן טענת בתולים מדלא קאמרי שהן מוכת עץ אבל הנך חרשת ושוטה דלא מצי אמרי בחזקת מוכת עץ נשאות וכן נראה דברוב ספרים ל"ג לעיל בברייתא אלא החרשת והשוטה והאילונית יש להן קנס ותו לא ואין כתוב ברוב ספרים ויש להן טענת בתולים ולפר"י פריך שפיר דמדקאמר יש להן קנס אלמא לא חשבינן להו בחזקת מוכת עץ אבל לפי' הקונטרס מאי קפריך הכא נמי בחזקת בתולות חשבינן להו דהא אמרינן השתא[פ] דמשנתארסה נאנסה ורשב"א[צ] הקשה לפר"י דאמאי לא משני הא דקתני אין להן טענת בתולים כר"מ דאמר בפ"ק (לעיל יג.) מוכת עץ בין הכיר בה בין לא הכיר בה מאתים והא דקתני יש להן טענת בתולים[ק] כרבנן דאמרי כתובתן מנה וכי תימא משום דקתני חרשת דומיא דאיילונית הא ע"כ איילונית גופה לא הפסידה כתובתה לגמרי דהא רב ששת דמשני הא ר"ג הא ר' יהושע סבירא ליה בפ"ק (דף יא:) כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה:

אי

מסורת הש"ס

א) [לעיל כט:], ב) [שם], ג) [שם.], ד) [לעיל כט. וש"נ], ה) חולין כו:, ו) יבמות יב: ב"ב קנו. נדה נב., ז) [לקמן מ:], ח) [לעיל יב:], ט) [ב"ב מא. גיטין לז:], י) נדה סד:, כ) [ויקרא יח], ל) [דברים כג], מ) [דף נב.], נ) [יבמות פ.], ס) [לעיל יב:], ע) [וע' תוס' ב"ב קנו. ותוס' חולין כו: ד"ה עד], פ) [ולמאן דמפרש התם משום כאן נמצא וכאן היה נ"ל דהכא איירי כגון שיצא קול שמשנתארסה נאנסה דאי לאו הכי הוי לן למימר כיון שבבית אביה נאנסה שמעיקרא נאנסה כדאמר התם גבי מומין. ת"י], צ) [נראה דלא מצי למימר הא ר"מ דהא ר"מ פליג בסיפא א"כ תנא קמא בר פלוגתיה תנא אחרינא הוא. ת"י], ק) [ולכאורה נראה דלא מצי לשנויי קמייתא כרבנן דכתובתה מנה דמ"מ תקשי אמאי יש לה קנס כיון שהיא בחזקת מוכת עץ. ת"י],

תורה אור השלם

1. פְּתַח פִּיךָ לְאִלֵּם אֶל דִּין כָּל בְּנֵי חֲלוֹף: משלי לא ח

מוסף רש"י

עד שירבה השחור. כלומר שישחיר אותו מקום שערות הרבה (נדה נב.) שיוקף אותו מקום בשער, ובמסכת נדה (שם) מפרש לא שירבה ממש אלא שיהו שתי שערות ארוכות שוכבות ונראה כמו שרבה השחור (חולין כו:). **בוגרת נותנין לה לילה הראשון.** ואפילו לב"ה דאמרי בהגיע זמנה לראות ארבעה, הני מילי נערה, דמשיגיעו ימי הנעורים הוי זמנה, אבל בוגרת לילה הראשון ותו לא (נדה סד:).

עין משפט נר מצוה

מד א מיי' פ"א מהל' נערה בתולה הל' יא יג סמג עשין כד טור אה"ע סי' קעז:

מה ב מיי' פי"א מהל' גירושין הל' ד סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי' יב:

מו ג מיי' פי"א מהל' אישות הלכה ג ד ח סמג עשין מח טוש"ע שם סי' מז סעיף ה. [וברב אלפס פ"א דמכילתין דף טז.]:

מז ד מיי' שם טוש"ע שם סעי' ו:

מח ה מיי' פ"ה מהל' איסורי ביאה הל' יט סמג לאוין קיא [וברב אלפס שם]:

◆

תוספות רי"ד

תנו רבנן. החרשת והשוטה והבוגרת ומוכ"ע אין להם קנס וא"ל טענת בתולים פי' להפסידן כתובתן חרשת ושוטה לא דאמרי' אי הוי פקחות לטעון הוו טענו כל חדא וחדא משאירסתני נאנסתי ומהימן בוגרת נמי לא שבתולי' כלין מאליהן האיילונית והסומא יש להן ט"ב פי' ודוקא דקא טעין טענת פ"פ אבל אי טעין טענת דמים ל"ל דבוגרת כלין בתוליה. אבל פתח נעול יש לה (והרב אומר היפך טענת דמים יש לה טענות פ"פ אין לה):

א) הך פי' קאי אבוגרת ונראה דל"ל פי' ודוקא דקא טעין טענת דמים אבל אי טעין טענת פ"פ טענתו טענה דבוגרת כלו בתוליה וכו'.